

## Capítol 7

### Qualitat democràtica

Paraules clau:

Ciutadania, institucions, transparència, elector/electe, consulta, participació, funció pública, proximitat, open government, 15-M, indignats, mitjans públics, societat civil

En els darrers dos anys s'ha fet evident la generalització del distanciament de molts ciutadans i ciutadanes envers el sistema polític.

En primer lloc la ciutadania ha acabat d'adonar-se de que les institucions que elegia havien esdevingut incapaces de fer front a la crisi i proveir a totes les persones dels mínims vitals, així com d'assegurar que l'esforç individual garantia millorar efectivament les condicions de vida. Ha estat en definitiva, l'expressió del **trencament de l'ideal republicà**. Per a la memòria en quedaran exemples colpidors, com aquella campanya que deia "no tindrás una casa en tu puta vida".

Però a més d'això, ha quallat la idea d'una crisi sense precedents de les institucions civils i les democràtiques, amb episodis de corrupció moral i econòmica entre el poder polític, el judicial, l'econòmic, el periodístic o el tercer sector (el cas Palau), afectant fins i tot la Casa Real. Per això, el primer punt del manifest del 15-M era "retirar tots els privilegis a la classe política". D'alguna manera es venia a dir **que els polítics havien oblidat el benestar de tots** per pensar només en el seu.

S'ha exacerbat igualment la percepció que l'administració no funciona, i és massa complexa, ineficient i plena de privilegis.

La conclusió que en treiem els i les socialistes és clara : *no es pot seguir deixant que aquells que escollim facin el que vulguin durant 4 anys. Cal saber qui són i poder influir de manera directa en les seves decisions. L'extensió i la profunditat d'aquests sentiments suposa un repte de primer ordre* per la democràcia, que, si no assoleix revertir aquesta tendència, només podria sobreviure com un instrument buit.

#### **I la Generalitat hi ha fet res?**

No es pot dir que l'acció del Govern de CiU en aquesta legislatura hagi aconseguit respostes específiques a aquesta situació. Grans anuncis i pobres realitats. Per exemple, si bé hi ha hagut una ponència legislativa conjunta en el Parlament, redactora d'un Projecte de Llei de Transparència, que no ha estat mai prioritària pel grup principal de la cambra, i en dos anys de treball no s'ha superat l'estadi d'esborranys inicials.

**Per CiU, el 15-M només ha estat tractat com un problema d'ordre públic**

Artur Mas **ha estat indiferent als moviments socials** per assolir una millor democràcia (va qualificar el moviment 15-M de “minoritari”). El seu Govern només ha actuat en clau d’ordre públic i malament (recordem el desallotjament de Plaça Catalunya, al juny 2011).

D’altra banda la suposada millora de l’administració a través de les lleis Òmnibus s’ha centrat només en les càrregues i terminis per a les empreses, i en la supressió i reforma d’entitats públiques. Un enfoc a priori positiu però totalment parcial perquè oblidava la justificació real i la qualificació de les càrregues, i d’altra banda oblidava la ciutadania (a la que per exemple ja no es permet segellar l’atur per telèfon). Unes normatives que són la demostració de la poca solvència tècnica del “govern dels millors”. Les xifres diran si s’han produït millores, però molts empresaris diuen que a efectes pràctics no han notat res.

Algunes dades sobre l’acció del Govern en matèria d’administració pública.

Funció Pública

## **RETALLADES SÍ REFORMES CAP**

S’ha aprofitat la crisi i les retallades per **eliminar unilateralment complements al salari acordats en convenis anteriors**: fons d’acció social, tiquets menjador, dies d’assumptes propis... Però a banda de retallar no s’ha engegat cap modificació estructural per millorar l’organització i la professionalització dels equips envers els nous reptes de l’administració: servei orientat al ciutadà, eficiència econòmica, flexibilitat, responsabilitat...

Atenció al ciutadà

## **CONTINUITAT PURA**

S’ha desenvolupat l’estratègia posada en marxa la darrera legislatura: open data, oficina virtual de tràmits, carpeta personal de salut, història clínica compartida, ATRI, router de viatges en TPC, portal mòbil... però **no s’ha iniciat cap nou projecte ambiciós**.

Organització territorial

## **TEMPS PERDUT**

El projecte de llei de Governos locals havia d’incloure el debat sobre la racionalització dels nivells administratius. El Govern ha constituït uns grups d’experts però no els ha lliurat cap proposta... **Els ciutadans no saben si el Govern de CiU és partidari o no de suprimir les comarques**, diputacions, sector públic local... El final sobtat de la legislatura ha deixat en via morta aquest procés.

El govern d’Artur Mas **ha orientat el seu discurs de qualitat democràtica de manera interessada únicament cap al vessant sobiranista**, promovent un

projecte de Llei de consultes no referendàries que segons la gran majoria dels experts que han intervingut en el seu tràmit parlamentari, no tenia encaix constitucional i no incloïa la gran diversitat de fórmules amb les que promoure processos participatius i deliberatius més enllà del vot. Un text pensat per una eventual consulta sobre el Pacte Fiscal, en comptes d'un recurs per millorar la democràcia.

Finalment, el Govern ha encetat per enèsim cop el diàleg amb l'oposició sobre la Llei Electoral, en una cerimònia ritual que ja ningú es creu, perquè a CiU, a la que cap sistema li anirà millor que l'actual, i la majoria de dos terços que demana l'Estatut per aquesta Llei bloqueja iniciatives sense CiU. Resultat : a Catalunya s'aplicarà un cop més en eleccions a la Generalitat la Llei electoral general espanyola. **La llei electoral és una de les “estructures d'estat” de les que CiU parla però practica molt poc, fins i tot com en aquest cas quan no depèn de la voluntat de l'Estat.**

En definitiva el Govern d'Artur Mas no ha tingut en matèria de qualitat democràtica un discurs polític a l'alçada de la demanda dels ciutadans, ni cap visió de la urgència amb la que cal començar a reconstruir la confiança envers les institucions. **Un gran error que no es subsana convocant unes eleccions com a conseqüència de la manifestació de l'11 de setembre**, amb visió partidista i no de país.

És urgent que el Govern de Catalunya posi entre els seus objectius principals la recuperació del vincle entre els ciutadans i les institucions, i per això cal un govern dialogant, integrador de les diferències i amb capacitat de síntesi, i no un govern que sistemàticament defugui el diàleg amb tots els estaments de la societat, com ha estat la pràctica d'aquest.

### **Què proposem pels propers 4 anys?**

Pels socialistes, millorar la democràcia passa avui per assolir **quatre objectius concrets**.

- Disposar d'una llei electoral que faci efectiva la proximitat dels electors amb els seus electes i s'acosti a l'ideal de “un home, un vot”
- Erradicar la corrupció de gran o petita escala, amb normes estrictes per als electes i els alts càrrecs.
- Reformar les administracions públiques: fer-les senzilles i eficients, absolutament transparents i que rendeixin comptes als ciutadans.
- Involucrar el teixit social més actiu i el conjunt de la ciutadania en les decisions més rellevants que ha de prendre el país.

### **Llei electoral, instrument clau**

Per què posar la llei electoral com a primer dels objectius? Doncs perquè el crit de “no ens representeu”, que s'ha sentit cada cop més sovint al nostre país, és el pitjor símptoma en una democràcia representativa com la nostra. No podem fer com si res. Cal abordar la reforma dels instruments per als que tenim competències plenes, i que per interès personal CiU no ha volgut desplegar mai.

El model que vol el PSC i el que vol CiU són oposats i això bloqueja tots els camins. Per sortir d'aquest cul-de-sac, el PSC planteja el següent:

### **Mesura 7.1**

Promoure **un gran procés deliberatiu de la ciutadania**, projectat a tots els mitjans de comunicació nous i tradicionals, per recollir les expectatives dels catalans i les catalanes envers els seus representants polítics, els sistemes d'elecció i de retiment de comptes.

En el marc d'aquest procés, el PSC defensarà el seu model inspirat en el model alemany. Un model mixt, en el qual cada elector vota nominalment el diputat de la seva circumscripció i en una segona urna vota una llista única per tot Catalunya del partit que prefereix. Aquest sistema ofereix l'avantatge de la proximitat als electes alhora que no té l'efecte dels sistemes majoritaris que eliminen les minories de la cambra. *(Més info a <http://bit.ly/Umsd3W>)*



### **La transparència és la clau**

En la major part de les crítiques més esteses entre els catalans i les catalanes sobre l'acció dels seus representants i l'acció de l'administració hi ha el denominador comú de l'opacitat. Des de la sospita de col·lusió d'interessos particulars i públics, o la de l'ús del diner en despeses inútils, la incredulitat o l'escepticisme fan impossible reconstruir la confiança. Per això els socialistes volem ser radicals en l'avenç de les polítiques de transparència. Els catalans mereixen ser pioners en aquest camp a nivell europeu.

### **Mesura 7.7: Llei d'Accés a la Informació i de la Transparència**

La llei de la Transparència que promourem es basarà en que els ciutadans tinguin la màxima informació de...

...qui són els responsables dels afers col·lectius: aprovarem fer públiques les declaracions de béns de representants electes i alts càrrecs, abans i després de prendre possessió.

...quines són les finalitats i prioritats de l'acció dels governs, i quins són els recursos globals que s'hi destinaran. I alhora, el retiment de comptes posterior: quines accions s'han fet, quin efecte han tingut, quins recursos concrets s'hi han abocat. Plantegem l'obligatorietat de fer aprovar Plans d'Actuació o Plans de Govern i de publicar i fer aprovar també una avaluació final.

...qui són, que aporten i que han fet aquells que han rebut recursos públics per desplegar polítiques. Promourem que el 95% de les subvencions a particulars i entitats es faci en règim de concurrència competitiva, i obligarem a que cada convocatòria de subvencions faci públic un informe d'impacte i d'avaluació.

...els processos de contractació (i especialment en l'apartat d'estudis), per les que es farà pública l'acta de l'òrgan de contractació i un informe de l'especificat en els plecs.

..la situació financera de l'administració. Ingressos i despeses han de poder ser accessibles amb un alt nivell de desagregació.

...els processos d'elaboració de normes, decrets i lleis. Crearem un portal únic d'informació pública d'avantprojectes normatius, que faciliti dades de context i antecedents per estimular la participació i les aportacions, i que finalitzi amb un informe que doni resposta a les demandes i consideracions rebudes.

...quines dades té l'Administració de cada persona física o jurídica.

...les dades sobre el país de les que disposen i mantenen les administracions. El portal OpenData completarà en 4 anys l'oferta de dades públiques d'accés universal i gratuït. Igualment es farà descarregable el codi font de programari desenvolupat a mida per a la Generalitat (que no siguin sensible en termes de seguretat).

Són elements clau per a l'increment de la confiança de la ciutadania en els gestors públics, plantegem la següent bateria de mesures:

### **Mesura 7.8**

Promourem la implantació d'**un contracte de servei públic** per tots els representats públics que contingui directrius i compromisos de comportament, amb una clara aposta per la transparència, la qualitat i l'exemplaritat de l'activitat política.

Per potenciar la transparència, farem que **siguin obligatòriament públiques les condicions contractuals, el patrimoni i la renda dels alts càrrecs** i del personal eventual de l'administració i els organismes de la GenCAT.

Per impulsar l'exemplaritat, **establirem Codis Ètics i Guies de Conducta dels alts càrrecs** i articularem mecanismes per estendre'n la seva aplicació.

Impulsarem mesures per **evitar que els grups polítics del Parlament siguin corretja de transmissió de lobbies** gremials de manera encoberta.

Promourem la reforma de la normativa necessària per **fer totalment transparent el finançament dels partits polítics (incloses les donacions)** i garantir el control efectiu dels seus ingressos i despeses.

### **Participar en els afers públics**

Els governs d'esquerres varen tenir una direcció general de participació ciutadana, que el govern de CiU per descomptat va clausurar. Més enllà de reprendre interessants experiències pioneres com els processos participatius al voltant de lleis com la Llei d'acollida de les persones immigrades, o la promoció de processos participatius a l'àmbit local, en la propera legislatura cal donar vies dinàmiques de participació a la ciutadania, a banda dels processos reglats que han d'existir, en relació a la iniciativa legislativa popular o en la promoció de consultes.

Evidentment, una bona política d'accés a la informació i transparència ha de ser prèvia a un impuls de la participació. I és aquesta participació, com a experiència de diàleg franc, real i respectuós de les institucions amb la ciutadania, la que ha de permetre parlar d'una societat cohesionada amb els seus governs.

La societat reclama ser protagonista de les decisions col·lectives amb més instruments que no el seu vot. I els socialistes hi estem d'acord perquè el nivell de maduresa política de la societat catalana ha demostrat abastament no ser menor que el de països on la ciutadania juga un rol més actiu davant dels seus governs.

Impulsarem doncs les següents mesures:

### **Mesures 7.9**

Una Llei de consultes no referendàries que permeti dinamitzar grans processos deliberatius a nivell de tot Catalunya, sense excloure els processos en que la participació s'expressa via votació. Així, la ciutadania podrà expressar la seva voluntat en qüestions d'importància com els sistemes de protecció social, l'energia nuclear o tants altres.

Reforçar la Llei de les Iniciatives Legislatives Populares (ILP) per fer-la més garantista i blindar que, assolides i certificades les signatures mínimes, la proposició de Llei es debati al Parlament.

Posarem en marxa el portal d'exposició pública de normativa en elaboració.

Crearem un portal de queixes, comentaris i valoracions en relació als serveis i equipaments públics, d'usuari a usuari, com el del Servei Nacional de Salut (NHS) britànic.

Afavorirem els projectes en que entitats locals sense afany de lucre participin/gestionin serveis públics, per enfortir el sentit de comunitat.

Inclourem en el contracte-programa de la CCMA que en la televisió pública hi hagi sempre un programa de debat de matèries d'interès general amb participació de ciutadans i experts.